

Nämnden Svenska rum 21.04.2022 § 50

§ 50

Utlåtande om fullmäktigemotion om att stärka kropps- och känslöfostran i daghem och skolor

Beredning och upplysningar:
Kaarnalehto Annika
Plosila Riina
Saloranta-Eriksson Outi
Laine Raija
Nerg-Öhman Satu
Vahtivuori Sanna
Honkanen Piritta
Lindfors Tiina
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen som svar på ledamot Saara Hyrkkös och 21 andra fullmäktigeledamöters motion om att stärka kropps- och känslöfostran i daghem och skolor.

Behandling

Förvaltningschef Tiina Pesonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Ändringen som föredragande gjorde i redogörelsedelen under mötet har beaktats i protokollet.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Saara Hyrkkö och 21 andra fullmäktigeledamöter har 24.1.2022 lämnat in en motion där de föreslår att kompetensen inom kropps- och känslöfostran ska stärkas i daghem och skolor i Esbo. Enligt motionen omfattar kropps- och känslöfostran information om kropp, känslor, trygghetsfärdigheter och rättigheter på åldersenlig nivå. Avsikten är att handleda och fostra barn och unga till att respektera och skydda sin egen och andras kropp och rättigheter. Målet är att hjälpa barnet att växa upp till en hel och lycklig person som klarar sig själv, men också att förebygga sexuellt våld och sexuellt utnyttjande. Det är viktigt att man lär ut positiva kunskaper, färdigheter och attityder på åldersenlig nivå i hemmet, småbarnspedagogiken och skolan.

Småbarnspedagogiken satsar på utbildning i kropps- och känslöfostran

Utbildning i kropps- och känslöfostran tas upp i kapitel 3.1 av Esbo stads plan för småbarnspedagogik (kapitlet Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet).

Kropps- och känslöfostran utgör en viktig del i förebyggandet av mobbning, våld och trakasserier. Alla former av trakasserier förebyggs genom att påverka hur både personalen och barngruppen agerar. En accepterande verksamhetskultur som värdesätter och respekterar varje barn och vuxen och säkrar allas delaktighet samt utvecklingen av verksamhetskulturen är ett av de viktigaste grundelementen inom förebyggandet av mobbning i enheter för småbarnspedagogik. I Esbo stads plan för småbarnspedagogik har detta beaktats i hela organisationens verksamhet.

Kropps- och känslöfostran är en del av förebyggande av mobbning och genom den handleds barn till att godkänna och värdesätta andra människor. Alla barn får handledning i att ha respekt för sin egen och andras kroppar, allt enligt sin ålder och utvecklingsnivå. Då man talar om kroppen går det i positiv anda och barnet lär sig att alla kroppsdelar är lika värdefulla och att det är viktigt att sköta och värdesätta sin kropp. Barnens frågor besvaras med hänsyn till deras ålder och en lämplig synvinkel. Dessutom diskuterar man med barnen om vilket slags beröring som är bra och trygg, och lär barnet att vid behov försvara sig i positiv anda om något känns obehagligt eller skrämmande samt att vid behov söka hjälp av en vuxen. Barnen får lära sig kropps- och känslöfärdigheter samt säkerhetsfärdigheter som hjälper barnen att skydda sig mot mobbning, trakasserier och våld. Som stöd i det här arbetet kan man bland annat använda material som finns på Befolkningsförbundets webbplats.

Finsk småbarnspedagogik i Esbo har beaktat kropps- och känslöfostran som en del av kompetensutvecklingens utbildningsutbud i flera års tid. Utbildning har på grund av ärendets natur erbjudits närmast på plats, vilket är orsaken till att utbildning inte utförts planenligt under det senaste året. Speciallärarna inom småbarnspedagogiken har fått utbildning i hur de kan stöda personalen att genomföra kropps- och känslöfostran. I år utförs närutbildning, vilket innebär att enheterna själva kan beställa utbildning av en utbildare som rekommenderas av den finska småbarnspedagogikens nätverk för kompetensutveckling. Av samma utbildare beställs också en allmän föreläsning som ordnas i form av ett webinarium. Kropps- och känslöfostran är något som man också i framtiden kommer att ge handledning i och beställa material samt utbildning i för enheterna inom småbarnspedagogik. Inom svensk småbarnspedagogik har kompetensutvecklingen inom kropps- och känslöfostran hittills inte varit alldeles lika systematisk som inom finsk småbarnspedagogik, men temat kommer att inkluderas i planen för kompetensutveckling för 2023.

Kropps- och känslöfostran ingår i den grundläggande utbildningens läroplaner

Målen och innehållen som anknyter till kropps- och känslöfostran har antecknats i de allmänna delarna i den grundläggande utbildningens läroplaner samt i målen för mångsidig kompetens och i målen och innehållen för läroämnena. Begreppet kropps- och känslöfostran nämns inte exakt i läroplanen, men läroplanen tar hänsyn till mål och innehåll i anknytning till den. I synen på lärande i Esbo stads läroplan har man antecknat ett fokusområde för positiv pedagogik. Detta avspeglas i all verksamhet i skolan, samtidigt som det främjar målen för kropps- och känslöfostran. Kroppsligheten är en väsentlig resurs för tänkande och lärande.

Utvecklingen av skolornas verksamhetskultur styrs med hjälp av de sex principer som beskrivs i läroplanens grunder. Till kropps- och

känslofostran anknyter i synnerhet principer som har som mål att ta hänsyn till välbefinnande, en trygg vardag, delaktighet och likvärdighet.

I enlighet med målen för kompetensområdena för mångsidig kompetens handleds eleverna till att uppskatta sin kropp och till att använda den för att uttrycka känslor och tankar. Dessutom handleds eleverna till att förstå att var och en kan påverka sin egen och andras välbefinnande och säkerhet.

I innehållet i de ämnesspecifika läroplanerna ingår till exempel för hälsokunskapens del färdigheter som gäller känslor och växelverkan samt förmågan att agera i olika konflikt- och krissituationer. Barn och unga handleds till att utveckla sin självkännet och identifiera sina värderingar och attityder. Eleven handleds också till att fundera på frågor som gäller jämställdhet och likabehandling. Olika delområden inom sexualitet och sexuell hälsa samt mångfalden inom sexuell utveckling har beaktats. Dessutom har läroämnet gymnastik som uppgift att skapa en positiv inställning till och erfarenheter av den egna kroppen, kroppskontrollen, gestaltningen och det kroppsliga uttrycket.

I omgivningsläran övar eleverna sig att identifiera budskapen från den egna kroppen och hjärnan samt att vara medvetna om sina tankar, behov och värderingar. Eleverna fördjupar sig i olika delområden inom hälsa och främjande av välfärd samt i att identifiera budskap från kropp och hjärna och i färdigheter kring psykisk hälsa. Dessutom övar de sig att uttrycka känslor och reglera dem. Eleverna handleds i säkerhetsfärdigheter och sociala färdigheter. De får stöd i att identifiera och reglera sina känslor.

Utnyttjande som sker via sociala medier (till exempel så kallad *grooming*) är en form av sexuellt våld som är skadligt för barns och ungas tillväxt och utveckling. För att öka medvetenheten och säkerställa en trygg och ansvarsfull användning av webb- och mediemiljöer bereds pedagogiska vägar för mediefostran i Esbo.

Ett delområde av mobbning kan också vara sexuella trakasserier. Esbo stads plan för förebyggande av mobbning (Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle, Mot en stark gemenskap tillsammans – nej till mobbning) är ett verktyg som främjar elevernas och studerandenas välbefinnande och stärker samhörigheten i skolor och läroanstalter. Planen innehåller åtgärder för att säkerställa enhetliga tillvägagångssätt för att förebygga och ingripa i mobbning. Skolorna ansvarar för genomförandet av åtgärderna i sin enhet.

I Esbo säkerställs att undervisningspersonal och annan personal är förtrogen med författningar som gäller trakasserier, WHO:s, Utbildningsstyrelsens och Esbo stads gemensamma anvisningar samt andra anvisningar till skolor och läroanstalter om förebyggande av och ingripande i sexuella trakasserier. I interaktionssituationer styrs lärarens verksamhet förutom av lagstiftningen även av lärarens yrkesetik och etiska principer.

1) Med hjälp av bland annat verksamhet med lärare som sköter särskilda pedagogiska utvecklingsuppgifter (så kallade utvecklingslärare), åtgärdsprogram och läromedel säkerställs det att lärarna kan identifiera sexuella trakasserier och olika former av dem samt osakligt beteende. Det säkerställs att lärarna kan identifiera elevernas behov av hjälp och omedelbart ingripa i trakasserier. Var och en har ansvar för att förebygga trakasserier, ingripa i dem och hantera trakasserifall på ett rättvist sätt.

- 2) Med hjälp av utbildningar och läromedel säkerställs lärarnas färdigheter att identifiera osakligt beteende och hantera situationer där trakasseri förekommer. Det säkerställs att lärarna känner till lagstiftningen och de etiska principerna för läraryrket och att de har modeller och metoder för växelverkan.
- 3) Under lektionerna i olika ämnen säkerställs att eleverna kan identifiera olika former av sexuella trakasserier och att de har en äkta möjlighet att lätt anmäla sexuella trakasserier och mobbning.

Inom finsk grundläggande utbildning i Esbo stärks lärarnas kompetens inom kropps- och känslöfostran med hjälp av forsknings- och utvecklingsprojekt inom lärarutbildningen samt med material från Befolkningsförbundet. För att säkerställa lärarnas kompetens utnyttjas Esbo stads nätverk för utvecklarlärare och utomstående experter. En del av dessa lärare erbjuds utbildning i kropps- och känslöfostran. Kompetensen förs ut i skolorna via nätverket av utvecklarlärare. Den svenska grundläggande utbildningen i Esbo har inget nätverk av utvecklarlärare, utan utomstående experter anlitas då personalens kompetens behöver utvecklas.

Stadens övriga pågående åtgärder i anslutning till sexuella trakasserier och våld

Under 2022 kommer en säkerhetsapplikation för att ingripa i sexuella trakasserier på webben att tas i bruk. Appen ska hjälpa barn, unga och familjer.

I Esbo finns en arbetsgrupp för ungas välbefinnande på stadsnivå, vars tema år 2022 är mobbning, våld och sexuella trakasserier. Nu planeras samarbete med andra kommuner i huvudstadsregionen i form av en kampanj i sociala medier, samarbete med köpcentrum och arbete med att hitta nya metoder för att ingripa i och förebygga mobbning och trakasserier.

Skolor och läroanstalter får också information om utbildningar och tjänster som organisationer erbjuder, till exempel är det möjligt att från Flickornas hus beställa föreläsningar om självbestämmanderätt och sexuella trakasserier.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite kehotunnekasvatuksen vahvistamiseksi päiväkoteissa ja kouluissa
- Nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen kehotunnekasvatuksen osaamisen vahvistamisesta päiväkoteissa ja kouluissa

För kännedom